



PROGNOSE LEERLINGENTAL
OPENBARE MAVO
GEMEENTE NEEDE
1987 - 2002



B. 1723/84/D10
MW/PA

Menno Walsweer

PROGNOSE LEERLINGENTAL
OPENBARE MAVO
GEMEENTE NEEDE
1987 - 2002

VOORWOORD

Op 27 september 1984 verleende het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Neede aan het ETIG de opdracht een leerlingenprognose op te stellen voor de gemeentelijke MAVO-school. In dit rapport wordt het onderzoekverslag en het onderzoekresultaat gepresenteerd. Degene die uitsluitend belangstelling heeft voor het onderzoekresultaat, kan volstaan met het bestuderen van de tabel op pagina 20.

Het onderzoek is uitgevoerd en het rapport is geschreven door Menno Walsweer. Mede namens hem zeg ik de medewerkers van de gemeente dank voor de verstrekking van cijfers en gegevens.

Wij hopen met dit rapport een konstruktieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van het gemeentelijke onderwijs-beleid voor het MAVO in de gemeente Neede.

Arnhem, 11 december 1984

Stichting Economisch Technologisch
Instituut voor Gelderland,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'C. Breedveld', is written over a horizontal line.

Drs. C. Breedveld,
wnd. directeur.

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
VOORWOORD	1
1. INLEIDING	2
2. BEVOLKINGSPROGNOSE	4
2.1. Inleiding	4
2.2. Methode van bevolkingsvooruitberekening	5
2.3. Resultaten van de bevolkingsvooruitberekening	6
3. PROGNOSE VAN HET DEELNEMINGSPERCENTAGE	9
3.1. Inleiding	9
3.2. De participatiegraad in Nederland	9
3.2.1. Enkele historische ontwikkelingen	9
3.2.2. De toekomstige ontwikkeling	12
3.3. De participatie-graad in de gemeente Neede	14
3.3.1. Inleiding	14
3.3.2. De participatie-graad in 1980 en 1984	15
3.3.3. De toekomstige ontwikkeling	16
3.4. Schoolforensisme	16
3.5. Het toekomstige deelnemingspercentage	18
4. HET TOEKOMSTIGE LEERLINGENBESTAND	19
4.1. Inleiding	19
4.2. De toekomstige ontwikkeling	19
4.3. Epiloog	20

1. INLEIDING

In dit rapport worden enige vooruitberekeningen gepresenteerd van het toekomstige leerlingenbestand van de openbare MAVO-school te Neede¹⁾. Om een indruk te krijgen van de regionale betekenis van de MAVO-school te Neede staat in tabel 0 een overzicht van de onderwijsvoorzieningen voor het vervolgonderwijs in de gemeente Neede en de directe omgeving.

Tabel 0. Aanwezige voorzieningen vervolgonderwijs gemeente Neede en de directe omgeving

Gemeente	AVO	LBO
Borculo	MAVO	LHNO/LAS
Diepenheim	-	-
Eibergen	MAVO	LTS/LHNO/LAS
Goor	MAVO	LTS/LHNO/LAS
Haaksbergen	MAVO/HAVO/Atheneum	LTS/LHNO
Lochem	MAVO/HAVO/Atheneum	LTS/LHNO
Neede	MAVO	LHNO

Uit dit overzicht blijkt dat de MAVO te Neede hoegenaamd geen regionale functie vervult. Alleen de naburige gemeente Diepenheim bezit geen MAVO-onderwijs, alle overige gemeenten hebben een MAVO-school binnen de gemeentegrenzen. Het verzorgingsgebied van de MAVO te Neede betreft derhalve hoofdzakelijk de eigen gemeente (in 1984 was ruim 80 % van de leerlingen afkomstig uit Neede). Het zal duidelijk zijn dat met name de ontwikkelingen binnen het voedingsgebied Neede bepalend zijn voor de toekomstige ontwikkeling van de MAVO-school.

De prognose van het leerlingenbestand is tot stand gekomen via een aantal tussenstappen.

1) Openbare school voor MAVO, Julianastraat 12, 7161 CR, Neede

In hoofdstuk twee wordt als eerste stap de potentiële schoolbevolking geraamd, dat wil zeggen het aantal 12 - 17 jarige kinderen, woonachtig in de gemeente Neede.

In hoofdstuk drie wordt het toekomstige deelnemingspercentage geschat. Het deelnemingspercentage wordt gedefinieerd als het aantal MAVO-leerlingen, uitgedrukt in procenten van de potentiële schoolbevolking. In hoofdstuk vijf tenslotte wordt het toekomstige leerlingental gepresenteerd.

Alle in het rapport genoemde jaartallen hebben betrekking op de maand januari.

2. BEVOLKINGSPROGNOSE

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de potentiële schoolbevolking geraamd. Tot de potentiële schoolbevolking worden in dit verband gerekend alle in de gemeente woonachtige personen die qua leeftijd als potentiële MAVO-leerlingen kunnen worden beschouwd. In tabel 1 is de leeftijdsopbouw weergegeven van het leerlingenbestand van de gezamenlijke MAVO-scholen in Nederland.

Leerjaar	Leeftijd							Totaal
	12	13	14	15	16	17	18 e.o.	
1	12	8	1	0	0	0	0	21
2	0	13	10	2	0	0	0	25
3	0	0	13	11	4	1	0	29
4	0	0	0	10	10	4	1	25
Totaal	12	21	24	23	14	5	1	100 %

Bron: CBS/ETIG.

Zoals uit tabel 1 blijkt bestaat het leerlingenbestand van de MAVO's voor 99 % uit leerlingen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar. De potentiële schoolbevolking voor het MAVO wordt dus vrijwel geheel gevormd door personen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar. Teneinde het toekomstige aantal leerlingen te kunnen ramen moet dus in de eerste plaats een leeftijdspecifieke bevolkingsprognose worden opgesteld, waarbij met name de leeftijdskategorie 12-17 jaar relevant is.

2.2. Methode van bevolkingsvooruitberekening¹⁾

Bij het vooruitberekenen van de bevolking is onderscheid gemaakt tussen de ontwikkeling van de gesloten bevolking, dat wil zeggen de ontwikkeling van de bevolking zonder dat rekening wordt gehouden met migratie, en de ontwikkeling van de bevolking waarin tevens de invloeden van migratie zijn verdiskonteerd.

Gewoonlijk wordt bij de vooruitberekening van de bevolking gebruik gemaakt van de zogenaamde cohort-survival methode. Uitgangspunt hierbij vormt de bevolking op een zeker tijdstip, verdeeld naar geslacht en vijf-jarige leeftijdsgroepen (0-4, 5-9, 10-14 enz.)

Gedurende een tijdsperiode van vijf jaar schuift een groep mensen (cohort) in zijn geheel op van de ene leeftijdsklasse naar de daaropvolgende. Met behulp van naar leeftijd en geslacht gedifferentieerde overlevings- of sterftekansen, kan nu voor de toekomst worden berekend hoeveel mensen per cohort na verloop van vijf jaar nog in leven zijn en deel uitmaken van een volgende leeftijdsklasse. Wanneer deze berekening voor ieder cohort van een bepaalde leeftijdsklasse is uitgevoerd dient tenslotte nog het aantal 0-4 jarigen te worden bepaald met behulp van gegevens of prognoses ten aanzien van vruchtbaarheidscijfers (aantal levendgeborenen per jaar per 1.000 vrouwen van 15-44 jaar). Op deze wijze is een raming mogelijk van de ontwikkeling van de gesloten bevolking.

Naast de natuurlijke aanwas van de bevolking dient ook rekening te worden gehouden met de migratie. Behalve op de omvang van de bevolking heeft migratie ook invloed op de samenstelling omdat de verschillende leeftijdsgroepen en de geslachten veelal niet evenredig in de migratiestromen zijn vertegenwoordigd. Het zal duidelijk zijn dat een voorspelling van toekomstige migratiestromen en van de samenstelling daarvan naar leeftijd en geslacht met onzekerheden is omgeven. In principe kan op basis van de samenstelling van in het verleden waargenomen migratie

1) Deze paragraaf is ontleend aan het rapport De Arbeidsmarkt van de Regio-Arnhem, pag 76 en 77, ETIG 1980.

stromen of saldi, een voor de toekomst verondersteld of berekend migratiesaldi, naar leeftijd en geslacht worden gekwantificeerd en worden toegevoegd aan de ramingen voor de gesloten bevolking. Wordt tenslotte ook nog rekening gehouden met de natuurlijke aanwas behorend bij het migratiesaldo, het migratie-effekt, dan is de totale bevolking verkregen naar leeftijd en geslacht op een vijf jaar later gelegen tijdstip. Door herhaling van deze procedure met de zojuist berekende bevolking als uitgangspunt, wordt de bevolking na tien jaar etcetera verkregen.

2.3. Resultaten van de bevolkingsvooruitberekening

In het kader van het Streekplan Oost-Gelderland heeft de Dienst ROV van de provincie Gelderland een bevolkingsprognose vervaardigd. De prognose-perioden beslaan steeds vijf jaar, te beginnen met 1982 - 1987. Teneinde zoveel mogelijk aan te sluiten bij de aktuele situatie zijn deze cijfers niet zonder meer gebruikt maar hebben wij per periode de gemiddelde jaarlijkse groei berekend, waarna de resulterende groeipercentages zijn geprojecteerd op de bevolkingsomvang 1984. Vervolgens is de aldus verkregen bevolkingsomvang 1987 verhoogd met de procentuele groei 1987 - 1992 etc. etc.

De aldus bijgestelde bevolkingsprognose staat vermeld in tabel 2.

Tabel 2. Stand van de bevolking januari 1984 alsmede de prognoses 1987 - 2002, gemeente Neede		
	Aantallen	Indexcijfer (1984 = 100)
Totale bevolking		
1984	11.019	100
1987	11.202	102
1992	11.394	103
1997	11.624	105
2002	11.811	107

	Aantallen	Indexcijfer (1984 = 100)
Bevolking in de leeftijdskategorie 12 - 17 jaar		
1984	1.272	100
1987	1.238	97
1992	1.004	79
1997	880	69
2002	911	72

Bron: ROV/ETIG.

Uit deze tabel blijkt dat de bevolking tussen 1984 en 2002 toeneemt met in totaal ruim 7 %. In de leeftijdskategorie 12 - 17 jaar treedt daarentegen een scherpe daling op.

De gemiddelde jaarlijkse daling van de potentiële schoolbevolking tussen 1984 en 2002 bedraagt in de gemeente Neede - 1,8 %.

Dit groeicijfer wijkt niet af van de verwachtingen voor geheel Nederland.

Het CBS presenteert in de publikatie "Prognose van de bevolking van Nederland na 1980" een drietal bevolkingsgroeivarianten. De drie CBS-varianten (lage- midden- en hoge variant) onderscheiden zich van elkaar door verschillende veronderstellingen omtrent het toekomstige verloop van het aantal huwelijkssluitingen, de vruchtbaarheid en de buitenlandse migratie. Voor de leeftijdskategorie 12 - 17 jarigen wordt voor geheel Nederland tussen 1984 en 2000 de volgende gemiddelde jaarlijkse groei verwacht:

- Lage variant - 1,8 % per jaar
- Midden variant - 1,4 % per jaar
- Hoge variant - 1,1 % per jaar

Volgens de jongste inzichten van de Dienst ROV van de provincie Gelderland moet voor Nederland de lage variant als de meest plausibele worden gezien.

De gehanteerde veronderstellingen in de lage variant zijn bovendien het meest consistent met de veronderstellingen die in het bevolkingsprognosemodel voor de gemeente Neede zijn gebruikt. De lage variant voor Nederland is dus goed vergelijkbaar met de vooruitberekeningen voor Neede.

De Nederlandse bevolking in totaliteit zal de komende jaren toenemen met ongeveer 0,5 % per jaar. Ook de totale bevolkingsgroei van de gemeente Neede (0,4 % per jaar) wijkt dus hoegenaamd niet af van de verwachting voor Nederland.

Dat de bevolkingsontwikkeling van Nederland en de gemeente Neede zo weinig verschilt is te verklaren uit de vrijwel identieke leeftijdsopbouw van de bevolking.

Nadat in dit hoofdstuk de omvang van de toekomstige potentiële schoolbevolking is geraamd, wordt in het volgende hoofdstuk een schatting gemaakt van het toekomstige deelnemingspercentage.

3. PROGNOSE VAN HET DEELNEMINGSPERCENTAGE

3.1. Inleiding

Het deelnemingspercentage wordt gedefinieerd als het aantal leerlingen van de in de gemeente gevestigde MAVO-school uitgedrukt in procenten van de in de gemeente woonachtige potentiële schoolbevolking.

Indien er bijvoorbeeld in een bepaalde gemeente 1.000 kinderen wonen in de leeftijdskategorie 12-17 jaar terwijl het binnen de gemeentegrenzen gevestigde MAVO-onderwijs 200 leerlingen telt, dan bedraagt het deelnemingspercentage $(200/1.000) \times 100 \% = 20 \%$.

Het deelnemingspercentage zal doorgaans afwijken van de 100. Dit is vrijwel geheel terug te voeren op een tweetal oorzaken. In de eerste plaats blijken niet alle kinderen MAVO-onderwijs te volgen (de participatiegraad is niet maximaal). De tweede faktor betreft de geografische spreiding van het scholenaanbod. Een deel van de leerlingen bezoekt scholen die buiten de gemeentegrenzen liggen, andersom zal een deel van het gemeentelijke leerlingenbestand afkomstig zijn van omliggende gemeenten (schoolforensisme).

3.2. De participatiegraad in Nederland

3.2.1. Enkele historische ontwikkelingen

Het vervolgonderwijs valt globaal gesproken uiteen in algemeen vormend onderwijs (AVO) en lager beroepsonderwijs (LBO). In tabel 3 staat een overzicht van de relatieve verdeling tussen het AVO en het LBO vanaf 1958 (Nederland).

Tabel 3. Procentuele verdeling van het leerlingenbestand van het vervolgonderwijs over het AVO en het LBO, Nederland

Jaartal	AVO	LBO	Totaal vervolgonderwijs
1958	60	40	100
1963	62	38	100
1968	63	37	100
1973	67	33	100
1978	67	33	100
1983	67	33	100

Bron: CBS/ETIG.

Uit dit overzicht blijkt dat de belangstelling voor het algemeen vormend onderwijs in de loop der tijd is toegenomen. Vanaf 1973 blijft het aandeel echter stabiel op 67 %.

Het afgelopen decennium heeft dus ruim 2/3 van de uitstroom van het basisonderwijs gekozen voor een algemene opleiding.

Het AVO kan nader worden verdeeld in een drietal richtingen: MAVO, HAVO en VWO.

Tabel 4. Procentuele verdeling van het leerlingenbestand van het algemeen vormend onderwijs over MAVO en HAVO/VWO

Jaartal	MAVO	HAVO/VWO	Totaal AVO
1958	61	39	100
1963	59	41	100
1968	52	48	100
1973	53	47	100
1978	50	50	100
1983	47	53	100

Bron: CBS/ETIG.

Binnen het algemeen vormend onderwijs is de belangstelling voor het MAVO gestaag afgenomen. Tussen 1958 en 1983 is het aandeel met 14 procentpunten gedaald. De belangstelling voor het HAVO/VWO nam daarentegen toe met 14 procentpunten. Het gezamenlijke aandeel HAVO/VWO is ongeveer gelijk verdeeld over deze twee richtingen. Ook de groei van de aandelen was de laatste tien jaar bij het HAVO en het VWO vrijwel aan elkaar gelijk.

De participatie-graad kan worden weergegeven door een kengetal (het aantal MAVO-leerlingen per 1.000 personen in de leeftijdskategorie van 12 - 17 jaar).

Omdat intergemeentelijk schoolforensisme geen invloed heeft op de Nederlandse cijfers is op nationaal nivo het deelnemingspercentage gelijk aan de participatie-graad (bijvoorbeeld: 200 MAVO-leerlingen per 1.000 12 - 17 jarige personen gaat in Nederland per definitie gepaard met een deelnemingspercentage van 20 %).

Op gemeentelijk nivo is er wel onderscheid. Verschillen tussen het deelnemingspercentage en de participatie-graad op gemeentelijk nivo worden veroorzaakt door intergemeentelijk schoolforensisme.

In tabel 5 staat de Nederlandse participatie-graad weergegeven voor het algemeen vormend onderwijs en voor het MAVO.

De participatie-graad voor het algemeen vormend onderwijs is in de loop der tijd sterk toegenomen. Vooral tot aan het begin van de zeventiger jaren was de groei nogal krachtig. Tussen 1963 en 1973 bijvoorbeeld steeg de participatie-graad met meer dan 50 %. In de daaropvolgende tien jaar verliep de ontwikkeling aanzienlijk trager en bedroeg de toename nog slechts 10 %.

Tot aan 1976 steeg de participatie-graad voor het MAVO eveneens. Nadien is echter een geleidelijk verlopende daling opgetreden van ruim 1 % per jaar.

De achtergrond van deze daling ligt vooral in de toegenomen belangstelling voor het HAVO en het VWO.

Tabel 5. Aantal leerlingen AVO en MAVO per 1.000 personen in de leeftijdskategorie 12 - 17 jaar, Nederland

Jaartal	AVO	MAVO
1958	335	205
1963	338	199
1968	420	219
1971	461	222
1972	481	258
1973	508	268
1974	524	276
1975	535	279
1976	545	282
1977	550	280
1978	546	275
1979	552	275
1980	552	272
1981	556	271
1982	558	266
1983	559	261

Bron: CBS/ETIG.

3.2.2. De toekomstige ontwikkeling

De achterliggende factoren van de bewegingen in de participatie-graad zijn talrijk en complex. Gezien het historische verloop kan gekonkludeerd worden dat de aard van de ontwikkeling structureel en trendmatig is, waarbij zich in 1976 een omslagpunt heeft voorgedaan. De verklaring voor de trendmatige ontwikkeling is geassocieerd met een veelheid van verschijnselen. Omdat geen inzicht bestaat in de aard en ontwikkeling van de afzonderlijke verschijnselen, zijn er bij het vervaardigen van een prognose in beginsel twee mogelijkheden denkbaar.

Eenzijds kunnen de ontwikkelingen uit het verleden via een gestyleerde trendformule worden doorgetrokken naar de toekomst, er van uitgaande dat de geaggregeerde invloed van al de onbenoemde verschijnselen via de

trend tot uitdrukking komt. Anderzijds kan worden betoogd dat het theoretische fundament van deze conceptie onvoldoende onderbouwd kan worden, en dat het daarom de voorkeur verdient de participatie-graad konstant te veronderstellen.

Aangezien beide opvattingen verdedigbaar zijn, is gekozen voor een compromis in de vorm van een gedempte voortzetting van de trend uit het meest recent verleden, te weten de jaren na 1975.

Via een regressie-analyse is de volgende trendvergelijking geschat:

$$P_t = -2,64t + 5491 \quad R^2 = 0,91 \\ (0,34) \quad (664)$$

waarin: P_t = participatie-graad voor het MAVO in jaar t
 t = trendterm in jaar t , i.c. jaartal

De regressie-resultaten zijn statistisch zeer bevredigend. De vooruitberekeningen, gemaakt met behulp van deze trendvergelijking zijn vervolgens gemiddeld met de aandelen zoals deze in 1983 waren.

$$P = \frac{P_t + P_{1983}}{2}$$

waarin: P = toekomstige participatie-graad
 P_t = participatie-graad volgens de trendformule
 P_{1983} = participatie-graad uit het jaar 1983

De toekomstige participatie-graad bevat dus een dynamisch element doordat zij tot stand is gekomen op basis van de ontwikkelingen 1976 - 1983, en een statisch element doordat de trenduitkomsten gemiddeld zijn met de konstant-veronderstelde participatie-graad uit 1983. Hiermee werd bereikt dat de gegenereerde veranderingen van de aandelen slechts een afgezwakte weerspiegeling vormen van de ontwikkelingen uit het verleden zonder evenwel geheel aan het historische verloop voorbij te gaan.

Tabel 6. Toekomstige participatie-graad voor het MAVO, Nederland

Jaartal	Aantal MAVO leerlingen per 1.000 personen in de leeftijdskategorie 12 - 17 jaar
1984	260
1987	256
1992	250
1997	243
2002	236

Bron: ETIG

Tussen 1963 en 1976 steeg de participatie-graad met gemiddeld 2,7 % per jaar. Tussen 1976 en 1983 trad echter een daling op van gemiddeld 1,1 % per jaar. Blijkens tabel 6 zal naar verwachting de participatie-graad verder afnemen. De daling tussen 1984 en 2002 wordt geraamd op een half procent per jaar.

3.3. De participatie-graad in de gemeente Neede

3.3.1. Inleiding

Zoals in paragraaf 3.2.1. is gebleken is de verhouding tussen het leerlingental van het AVO en het LBO in Nederland reeds geruime tijd stabiel (respektievelijk 67 % en 33 %).

Hoe deze verhouding in de gemeente Neede ligt, kan worden afgeleid uit de gemeentelijke doorstroomcijfers van het lager onderwijs (bijlage 1). Blijkens deze gegevens heeft tussen 1978 en 1984 gemiddeld 66 % van de uitstroom gekozen voor algemeen vormend onderwijs en 34 % voor het lager beroepsonderwijs. Gekonkludeerd kan worden dat in dit opzicht de gemeentelijke situatie niet afwijkt van de landelijke.

3.3.2. De participatie-graad in 1980 en 1984

De participatie-graad kan worden berekend door het aantal in Neede woonachtige leerlingen van de gemeentelijke MAVO te sommeren met het aantal leerlingen dat elders een MAVO-school bezoekt. Vervolgens wordt dit aantal uitgedrukt in procenten van de potentiële schoolbevolking en vermenigvuldigd met 1.000.

Het aantal 12 - 17 jarige inwoners van Neede dat elders een MAVO-school bezoekt kan worden geschat op basis van de doorstroomcijfers van het lager onderwijs (de over vier jaren gesommeerde uitstroom naar MAVO-scholen gevestigd buiten de gemeente Neede).

In tabel 7 staan de relevante cijfers voor 1980 en 1984 vermeld, alsmede de daarvan afgeleide participatie-graad.

Tabel 7. Participatie-graad voor het MAVO, 1980 en 1984, gemeente Neede

	1980	1984
potentiële schoolbevolking	1.178	1.272
MAVO-leerlingen,	300	318
waarvan schoolgaand:		
- binnen de gemeente	206	240
- buiten de gemeente	94	78
participatie-graad	255	250

Bron: ETIG

De participatie-graad voor het MAVO in de gemeente Neede is iets lager dan in Nederland. De verschillen zijn echter marginaal.

Evenals in Nederland is ook in de gemeente Neede de participatie-graad de laatste jaren gedaald.

3.3.3. De toekomstige ontwikkeling

Omdat het bij vooruitberekeningen gaat om structurele veranderingen, is het van belang de (toekomstige) ontwikkelingen te ontleen aan een groot basisbestand waarin de invloeden van incidentele en toevallige gebeurtenissen tegen elkaar wegvallen.

De prognoses zijn daarom vervaardigd op nationaal nivo. Vervolgens is de voor Nederland berekende verschuiving (tabel 6) geprojecteerd op het gemeentelijk cijfer van 1984.

In tabel 8 staan de aldus verkregen prognose-resultaten voor de gemeente Neede vermeld.

Jaartal	Aantal MAVO-leerlingen per 1.000 personen in de leeftijdskategorie 12 - 17 jaar
1984	250
1987	246
1992	240
1997	233
2002	226

Bron: ETIG.

3.4. Schoolforensisme

De uitgaande schoolpendel voor het MAVO bedroeg 94 leerlingen in 1980 en 78 leerlingen in 1984. Uitgedrukt in procenten van de potentiële schoolbevolking komt dit neer op respectievelijk 8 % en 6,1 %. De binnenkomende pendel had in 1980 een omvang van 54 (4,6 %). In 1984 bedroeg dit aantal 57 (4,5 %).

Per saldo heeft het schoolforensisme aan betekenis verloren. In 1980 bedroeg het negatieve pendelsaldo - 3,4 % tegenover nog slechts - 1,6 % in 1984. De afname van het pendelsaldo is vooral het gevolg van de gedaalde uitgaande pendel. De gemeentelijke MAVO-school is in de loop der

jaren steeds belangrijker geworden voor de in Neede woonachtige MAVO-leerlingen (zie tabel 9).

Tabel 9. Doorstroming van het lager onderwijs naar het MAVO-onderwijs naar binnen- en buiten de gemeente gevestigde scholen (in procenten)

	Binnen de gemeente	Buiten de gemeente
1978	67,5	32,5
1979	67,7	32,3
1980	70,4	29,6
1981	70,0	30,0
1982	70,4	29,6
1983	77,8	22,2
1984	78,2	21,8

Bron: Gemeente Neede.

De factoren die in het algemeen de deelneming aan het MAVO-onderwijs buiten de gemeentegrenzen bepalen, hebben voor een deel een geografisch karakter. Afstand en bereikbaarheid zijn in dit verband bepalende elementen. Daarnaast speelt de richting en kwaliteit van de scholen een belangrijke rol. De aanwezigheid of het ontbreken van scholen naar een bepaalde levensbeschouwelijke richting, het scholenaanbod van de omliggende gemeenten alsmede het oordeel van ouders over de kwaliteit van de plaatselijke scholen bewerkstelligen in meer of mindere mate schoolforensisme. Begin 1984 bedroeg in de gemeente Neede de omvang van het pendelsaldo slechts - 1,6 % van de potentiële schoolbevolking.

Met het oog op de toekomst luidt de centrale vraag hoe dit percentage zich naar verwachting zal ontwikkelen.

Veranderingen in het schoolforensisme veroorzaakt door (fundamentele) verschuivingen binnen het intergemeentelijke scholenaanbod worden thans niet voorzien. Wijzigingen op basis van sociologische of psychologische omstandigheden zijn volstrekt onvoorspelbaar. Er is dus geen theoretisch fundament waarop een ontwikkelingsrichting kan worden vastgesteld.

Gezien deze omstandigheden is het evident om het schoolforensisme voor de gehele prognoseperiode konstant te veronderstellen. Dit betekent dat ook voor het jaar 2002 wordt uitgegaan van een aandeel van 1,6 % van de potentiële schoolbevolking.

3.5. Toekomstige deelnemingspercentage

Op basis van de in de vorige paragrafen geschatte componenten kan nu het toekomstige deelnemingspercentage worden berekend. In tabel 10 staan de resultaten weergegeven.

Tabel 10.	Toekomstige deelnemingspercentage gemeente Neede			
	1984	1987	1992	2002
Participatie-graad (in %)	25,0	24,6	24,0	22,6
Pendelsaldo (in %)	- 1,6	- 1,6	- 1,6	- 1,6
Deelnemingspercentage	23,4	23,0	22,4	21,0

Bron: ETIG.

4. HET TOEKOMSTIGE LEERLINGENBESTAND

4.1. Inleiding

Het leerlingental van de openbare MAVO te Neede is het laatste decenium gestaag toegenomen. Tussen 1974 en 1984 is de omvang met ruim 50 % toegenomen.

Tabel 11. Leerlingental van de openbare MAVO te Neede

Jaartal	Aantal leerlingen
1974	193
1976	222
1978	254
1980	260
1982	286
1984	297

Bron: Gemeente Neede.

Deze sterke groei kan vooral worden toegeschreven aan de eveneens sterk gestegen omvang van de potentiële schoolbevolking (tussen 1974 en 1984 nam het aantal 12 - 17 jarigen in de gemeente Neede toe met bijna 50 %).

4.2. De toekomstige ontwikkeling

Zoals uit de vorige hoofdstukken is gebleken, moet rekening worden gehouden met een tweetal factoren die het toekomstige leerlingental negatief beïnvloeden.

Ten eerste zal naar verwachting de participatie-graad dalen. Belangrijker is evenwel de invloed van de tweede faktor, de ontwikkeling van de potentiële schoolbevolking voor het MAVO.

Terwijl de participatie-graad tussen 1984 en 2002 daalt met cirka 10 %, neemt de potentiële schoolbevolking af met cirka 28 %. Het resultaat

van deze elkaar versterkende ontwikkelingen is een versnelde daling van het leerlingental.

De potentiële schoolbevolking (tabel 2) kan via de deelnemingspercentages (tabel 10) worden omgerekend naar de feitelijke schoolbevolking, dat wil zeggen het werkelijke aantal leerlingen van de in de gemeente gevestigde MAVO-school (potentiële schoolbevolking x deelnemingspercentage = feitelijke schoolbevolking).

Tabel 12. Toekomstige aantal leerlingen van de openbare MAVO-school te Neede			
Jaartal	Aantal leerlingen	Mutatie t.o.v. voorgaande periode	
		in personen	in %
1984	297		
1987	285	- 12	- 4,0
1992	225	- 60	- 21,2
1997	191	- 34	- 15,1
2002	191	0	0

Bron: ETIG.

In totaliteit zal het leerlingental met ongeveer éénderde afnemen. Met name in de jaren 1987 - 1992 verloopt de daling relatief sterk. Tegen het einde van de prognose-periode treedt echter een stabilisatie van het leerlingental op.

4.3. Epiloog

Tot slot moet nog worden opgemerkt dat de cijfers voornamelijk een indicatieve waarde bezitten. Zowel de geschatte potentiële schoolbevolking als de berekende deelnemingspercentages zijn met onzekerheidsmarges omgeven. Steeds moet worden bedacht dat de prognoses van al deze grootheden slechts konden plaatsvinden door het hanteren van een aantal

veronderstellingen. Vooruitberekeningen hebben per definities een voorwaardelijke status en moeten derhalve met de nodige relativiteit worden bezien.

Zonder aan de cijfers een al te absolute waarde toe te kennen, mogen de uitkomsten van de analyses worden opgevat als de meest waarschijnlijke toekomstige ontwikkeling binnen het raamwerk van de gehanteerde veronderstellingen.

De gepresenteerde cijfers per periode dienen steeds in een brede context te worden geplaatst. De vooruitberekeningen geven de trend weer. Afwijkingen op de verschillende peildata zijn mogelijk zonder dat daarmee de trend wordt aangetast.

Een sterke uitstroom in een bepaalde periode kan twee perioden later weer zijn gekompenseerd door een relatief sterke instroom. Het is daarom bij de beleidsvertaling van belang steeds de meest recente ontwikkeling mede in beschouwing te nemen. Aldus worden de onderzoekuitkomsten op ieder beslismoment geëvalueerd, waardoor bij een gewijzigde uitgangspositie de toekomstverwachtingen adequaat kunnen worden bijgesteld.

BIJLAGE

Doorstroom leerlingen van het lager onderwijs naar het Voortgezet Onderwijs - Gemeente NEEDE.

	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84
Havo/Atheneum - Haaksbergen	18	20	27	27	49	43	46
Enschede	-	17	1	1	6	5	6
Mavo - Haaksbergen	12	8	11	8	12	3	6
LTS - Haaksbergen	-	3	-	1	3	1	2
LHNO - Haaksbergen	-	2	3	3	-	-	-
	30	50	42	40	70	52	60
Havo/Atheneum - Lochem	11	10	6	7	9	5	11
Groenlo	8	6	1	-	1	2	1
Mavo - Neede	54	42	57	56	50	49	68
Eibergen	13	11	11	16	9	11	13
Groenlo	1	1	2	-	-	-	-
Leao - Groenlo	2	2	4	3	-	2	1
LTS - Eibergen	12	7	17	7	5	7	12
Borculo	10	16	19	28	30	34	26
LHNO - Neede	18	24	28	19	25	27	10
Eibergen	3	-	3	4	4	9	11
Borculo	2	2	2	-	-	1	1
	134	121	150	140	133	147	154
Diversen	18	4	5	12	9	10	8
Totaal	182	175	197	192	212	209	222

